

[Per Hækkerup.]

Atlantpagtens oprettelse, før Sovjet ændrede holdning, aflæste blokaden af Berlin og indvilgede i et udenrigsministermøde om problemerne.

Der har ikke i de mellemliggende år foreligget en tilsvarende faretruende situation i Europa. NATO medførte en stabilisering af stillingen, der standsede yderligere sovjetiske fremstød. Stabiliseringen har fået, kan man sige, sit negative udtryk i jerntæppet, som Sovjet ikke har overskredet. Der er med konsolideringen af det vestlige sammenhold og styrkelsen af det forsvarsmæssige beredskab skabt en magtbalance på vort kontinent, som også Danmark nyder godt af. Derved — og det er det negative ved jerntæppet — er opdelingen af Europa samtidig blevet fæstnet.

Men dette, at NATO har standset yderligere sovjetiske fremstød, skabt en magtbalance og forhindret en udvikling hen imod krig, er ikke nok til at sikre den stabile og varige fred, som vi alle sukker efter. En sådan kan kun opnås gennem en afspændings og forhandlingens politik, som gradvis fjerner konfliktstof og medfører bedre forståelse mellem øst og vest. En sådan politik har Danmark stedse ønsket og støttet. Den er blevet forsøgt virkeliggjort i FN, og den er også NATOs erklærede målsætning og bestræbelse i de utallige forhandlinger, der har fundet sted i de forløbne ti år. Ved vurderingen af NATO bør det ikke glemmes, at netop oprettelsen af en vis magtbalance i Europa er en forudsætning for, at man har kunnet gå til forhandlinger med Sovjet på lige fod.

Medens troen på en snarlig afspænding var behersket i Stalins tid, vakte den 20. partikongres i Sovjetunionens kommunistiske parti nye forhåbninger. Der skete jo et voldsomt brud med stalinismen, som man håbede også ville medføre en ny udenrigspolitisk målsætning for Sovjet. Håbet nåedes i den første tid efter kongressen og nåede uanede højder op mod topkonferencen i Genève i 1955. Det afløstes af en sviende skuffelse over denne konferences særdeles magre resultat og blev unægtelig stærkt støkket med den brutale nedkæmpning af det ungarske folks revolution. Bunden i forhåbningerne nåedes under denne krise og krisen i sommer i det mellemste østen.

Både før og siden har vi oplevet skiftende udtryk for Sovjets udenrigspolitik. Snart lød de milde toner og sås de venlige smil, medens der taltes om fredelig sameksistens på trods af forskellige sociale systemer, og snart afløstes dette af åbne trusler om atomkrig og om frygtelige reaktioner mod bestemte vestlige skridt og handlinger.

De pessimistiske udsigter for et resultat af forhandlinger med Sovjet næres unægtelig af en udtalelse af Khrustjev, der forekom i hans tale i Tula den 17. februar. I talen beskæftigede Sovjets ministerpræsident sig med Berlin- og Tysklandsspørgsmålet og sagde bl. a. — jeg beder om tilladelse til et par citater:

„Kansler Adenauer og andre vestlige politikere taler i følgende vendinger: hvis vi skal mødes med russerne for at forhandle, må man kræve indrømmelse for indrømmelse. Hvad er det for en kræmmerindstilling til løsning af vigtige internationale problemer? Hvilke indrømmelser er der tale om? Vi siger: når vi foreslår at undertegne en fredstraktat, går vi ind for freden. Freden kan man ikke skære stykker ud af. Derfor siger vi: Tag fornuften fangen, forstå vore standpunkter, vi ønsker ingen erhvervelser, hverken politiske eller materielle. Lad os nedfælde det på papiret, som er blevet resultatet af den anden verdenskrig, og som er anerkendt af hele verden.“

Det er unægtelig afvisende ord. Når russerne har talt, er der intet at forhandle om, det ville kun være udtryk for en jammerlig kræmmerindstilling.

Desværre viser et andet forhandlingsområde et fornyet eksempel på den sovjetiske afvisning. Nedrustningsforhandlingerne i FN gik for godt et års tid siden definitivt i stå. For at komme ud over det døde punkt foreslog vestmagterne at lade en konference af videnskabsmænd undersøge, om det var teknisk muligt at opstille et kontrolapparat, der kunne konstatere, om et eventuelt forbud mod atombombeforsøg blev overholdt. Konferencen nåede i august sidste år frem til det resultat, at det var teknisk muligt. Derefter foreslog vestmagterne en ny konference, hvor man skulle forhandle om opstillingen af et sådant kontrolsystem som indledning til en aftale om standsning af yderligere forsøg med bombesprængnin-